

Spesialpedagog Tove Glomset tolker, Elise Botn (t.v.), Igor Jan Oleszkiewicz og Pernille Loe Ensrud følger nøye med. Mikrofonen står klar til bruk når de vil si noe.

«Med lupe inn i insektenes verden» er dagens tema. Spesialpedagog Tove Glomset (t.v.) tolker mens klassestyrer Marianne Årseth underviser. Pernille Loe Ensrud med hånda i været, til høyre Marie Lovise Bjørnevik og William Kvalsvik.

Edda Serine Huse Remme og William Kvalsvik plukker alltid med seg en mikrofon når de går inn til første time i klasse 4 B.

God læring krever gode lydforhold

I et godt læringsmiljø må lyden være god. Høgskolen i Sør-Trøndelag har utarbeidet en oversikt over femti faktorer som er viktige for lydmiljøet i barnehager og skoler.

TEKST OG FOTO John Roald Pettersen

Det er tirsdag morgen ved Spjelkavik barneskole i Ålesund. Klasse 4 B er på vei inn i klasserommet. Klassestyrer Marianne Årseth er allerede på plass, sammen med spesialpedagog og tolk Tove Glomset. Klassen har én hørselshemmet elev, og det er installert felles lydanlegg i klasserommet.

4 B kommer stille og rolig inn. De henter hver

sin mikrofon på vei inn og finner plassene sine. Dagsplanen ligger klar på smartboarden, og etter at elevene har hilst god morgen og fått noen praktiske beskjeder, er undervisningen i gang.

Arbeidsdagen har startet rolig, behagelig og tydelig. Det er ikke antydning til bråk. Elevene tar automatisk mikrofonen når de skal si noe. Som gjest er jeg imponert over både arbeidsmiljø og lydmiljø.

En forutsetning

– God taleoppfattelse er viktig for alle elever, men særlig for sårbare grupper som hørselshemmede, barn med norsk som andrespråk og barn med konsentrasjonsvansker. Derfor er det viktig å skape et lydmiljø som støtter talen og som minimerer forstyrrende lyd. Dårlig lydmiljø gjør at vi

sløser bort mentale ressurser på å anstrenge oss for å oppfatte og lytte til den som snakker, i stedet for å forstå og ta til oss budskapet, sier prosjektleder Arne Vik, leder for audiografutdanningen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Derfor satte HiST i gang et prosjekt for å finne ut hva som faktisk påvirker lydmiljøet.

Lydmiljøet blir stadig påvirket av fysiske endringer og nye undervisningsmetoder. Men fortsatt er likevel talen den viktigste informasjonsbæreren i den prosessen som læring er, mener Arne Vik.

Anbefaling for godt lydmiljø

– De formelle kravene til lydmiljø er rettet mot akustiske forhold, sier Vik. Det gjelder blant annet «Norsk standard for lydforhold i bygninger», som nettopp er revidert med hensyn til universell

– Det aller viktigste for å få et godt lydmiljø, er god klasseledelse, mener Birgith Aarsæther, leder for spesialpedagogisk team ved Spjelkavik barneskole (t.v.) og spesialpedagog Tove Glomset.

nettsiden til Rådgivningstjenesten for barnehage- og skoleanlegg i Utdanningsdirektoratet.

Femti krav til lydmiljøet

Listen for tiltak for et godt lydmiljø inneholder femti krav.

Her er tre av dem:
Bygning: Unngå åpne landskap.

Rom: Bruk gummimatte på lekerom.

God praksis: Snakk direkte mot elevene, ikke mot tavlen.

Både hjelpemidler, utforming av rom, klasseledelse og miljø i klassen har betydning for lydmiljøet.

Hele listen finner man på <http://skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no/id/2478.0>

Detaljene teller

Spjelkavik barneskole i Ålesund er forsterket skole for elever med hørselshemming. Skolen har i dag fire elever med ulik grad av hørselshemming, og i utgangspunktet er ett klasserom på hvert trinn tilrettelagt for hørselshemmede. Birgith Aarsæther, leder for det spesialpedagogiske teamet ved skolen, mener det alltid vil være nyttig å ta en gjennomgang av de fysiske forholdene og tror oversikten fra HiST kan være et godt hjelpemiddel.

– Nødvendig teknisk utstyr er naturligvis viktig. Det samme kan detaljer i det fysiske miljøet være. Vi hadde et eksempel der gardinene i et klasserom var tatt ned for å montere solskjerming, og ikke hengt opp igjen. Det gjorde helt tydelig utslag i lydmiljøet, forteller Aarsæther.

– Klasseledelse viktigst

– Men det aller viktigste tror jeg er klasseledelsen, fortsetter hun.

En stram struktur, godt forberedte lærere og klare regler om innestemme og generell atferd, det er helt avgjørende for et godt lydmiljø og læringsmiljø, mener Aarsæther.

– Dersom læreren er på plass i god tid, har fått dagsplanen opp på smartboarden og kommer i gang med undervisningen umiddelbart, så er det en fordel. All dødtid og venting er uheldig. Det gjør at bråk og uro eskaleres, sier Aarsæther.

Kollega Tove Glomset, som selv er hørselshemmet og bruker cochleaimplantat (CI), er helt enig.

– Klasseledelse er avgjørende. Noe så enkelt som at det er ryddig, er for eksempel viktig. Visuell støy kan være et stort problem. Vi hører med øynene også, og vi oppfatter ting dårligere når det er rotete i omgivelsene våre. All distraksjon er uheldig, sier Glomset.

– En god relasjon mellom lærer og elev er også viktig, og i det hele tatt gode relasjoner i klassen eller gruppen. Er det generelt et godt miljø, blir også lydmiljøet godt, sier hun.

Glomset og Aarsæther tror listen som er utarbeidet ved HiST kan være svært nyttig, ikke minst som en påminning om alle elementene som påvirker lydmiljøet.

– Å gå gjennom en slik liste fra tid til annen kan være et godt bidrag til bevisstgjøring, og det trenger vi alle. Det skjer endringer i personalet, og vi som er her år etter år, trenger også å snakke sammen om hva som er viktig å ta hensyn til, sier Tove Glomset.

akustisk utforming. Men å se på dette problemområdet med bare akustisk tilnærming kan innebære en uheldig avgrensning, mener Vik.

– Vi ønsket å utarbeide en anbefaling for et fysisk godt miljø for hørsel og tale i skole og barnehager, som kan brukes både av spesialpedagogiske konsulenter og av skolens og barnehagens eget personell. Vi har blant annet søkt i litteratur og på internett for å finne fram til slike suksesskriterier for et godt lydmiljø, og vi har samarbeidet med fagmiljø i Sverige, forteller Vik.

Listen med tiltak som arbeidsgruppen har utarbeidet, handler om hvordan man fysisk bør tilrettelegge bygninger og rom, men også om hva som kjennetegner god praksis og kommunikasjon i det daglige. Listen, som er inndelt i hovedgruppene bygning, rom og god praksis, er tilgjengelig på

Høgskolen i Sør-Trøndelag har utarbeidet en liste over faktorer som bidrar til godt lydmiljø i skole og barnehage. Leder ved audiografutdanningen, Arne Vik, har vært prosjektleder.